

Kõigepealt tuleks selgeks teha, mida üldse mõista lasteoperina: kas lapsed peaksid olema pigem laval või saalis? „Väike korstnapühkija“ puhul on nad nii laval kui ka saalis. Rene Jakobson

hariduse juurde, panid Britteni ootused publiku võimete osas ooperigurmaanid kulmu kergitama: taktimõõt neli viiendikku ja vähendatud oktavid (kas keegi veel üldse teab, mis need on?). Tänapäeva publik pääses küll hulga lihtsamalt: kui originaalis jääb vaatajate kanda neli laulu, siis seekord aeti läbi linnuhäältega kuus kaheksandikku taktimõõdus, öökullid pidid hakkama saama kvindihüppele järgnevate laskuvate tertsidega, haigrud intoneerima väikekse sekundi, tuvid kudrutama tooni piires ja metsvint toksima *staccato*'s. Sümpaatsesse kavva oli muuhulgas trükitud ka publiku osalusel esitatava „Öö laulu“ noot: kellel etendusel haigrukriisked ebaõnnestusid, sai hiljem kodus naabreid rõõmustada.

Britteni algideed andis edasi ka lauljate lavaletulek: publiku ette ei tulnud nad rollis, vaid tutvustasid end ja oma mängitavat tegelast, markeerides ümberkehastumise iseloomuliku kostüümidetaili lisamisega.

Kuigi lavastus oli mõeldud kuueaastastele ja vanematele, oli saalis ka palju nooremaid lapsi, kes käitusid üllatavalt kogenud ooperipublikuna – ei kisa ega lärmavaid telefone. Ka minu kaaslasteks olnud kolme- ja nelja-aastaselt teatrisõbral ei olnud tähelepanu hoidmisega minigeid raskusi, pigem vastupidi. „Kas juba hakkabki lõppema?“ küsis kolmeaastane Erik murelikult, kui algas kaunit

meloodiline „Öö laul“. See polnudki vist juhuslik küsimus, sest tüki muusikaline dramaturgia on ka oma ehedas brittenlikkuses piisavalt klassikaline ja hõlpsalt hoomatav.

Loo sisu seostub tänapäevaga: jah, igapäevaelus ei näe me küll enda ümber nälginud, pektud ja tööd rügavaid lapsi, aga maailmast pole nad kahjuks kuhugi kadunud. Eestiski leidub õnneks piisavalt palju inimesi, kes teevad oma tarbimisotsused eetilistest tõekspidamistest lähtuvalt, püüavad vältida näiteks lastetöötajate kasvatatud toorainest tehtud šokolaadi või tervist kahjustavaid viisil toodetud kiirmoobrändide rõivaid ning selgitavad valiku põhjust ka oma järeltulijatele. (Minagi hakkasin end sel alal harima alles pärast seda, kui varateismeline poeg keeldus Nestlé kakaojoogipulbrit tarbimast.) Täenduslik näib, et ka ooperis päästavad korstnapühkijaks müüdnud üheksa-aastase poisi Sami just pipilikult hakkajad lapsed. Nende täiskasvanud lapsehoidja Rowan jääb pigem passiivseks, kuid läheb siiski laste initsiatiiviga kaasa.

Britteni (täiskasvanutele kirjutatud) kummituslike ooperite sisu on sageli sõnastamatult jube. Kui seda ka näha pole, aimub pealispinna alt taltsutamatu inimlikku kurjust, mustvalgeid lõplahendusi asendab sageli ähmane ambivalentsus. „Väike korstnapühkija“ oleks otsekui teise inimese kirjutatud:

selles väljenduvad helilooja sügav õiglustunne ja empaatia. Väikeste vaatajate ette jõuab selgelt jutustatud ja helgelt lõppev lugu, mis laseb kogeda kaastunnet, mitte hirmu. Täiskasvanu osaks jääb tunda rõõmu väikeste kaaslaste põnevil nägudest.

EMTA ooperistuudio lavastuse õnnestumise üks võtmeisikuid oli kahtlemata muusikajuht Hirvo Surva, kes tunneb end publikuga suheldes kui kala vees. Tema käe all tuli teos välja ka 20 aasta eest Estonias – ajal, kui suur osa praegustest osatäitjatest polnud veel sündinudki. „Korstnapühkija“ ajalugu Eestis ulatub 1977. aastasse.

Originaalis on ooper kirjutatud viiele täiskasvanud solistile ja kuuetele lapsel: täisealisi laulsid EMTA tudengid ja vilistlased, lapsed saadi Eesti Raadio laulustuudiost ja rahvusoperi Estonia poistekoorist (juhendajad Külli Kiiwet, Kaie Tanner, Sara Corrigan ja Anu Aimla). Britteni partiid on teadagi modernistlikult nõudlikud ja vähese kogemusega solistidele on nende seljatamine küllaltki tömahukas. Muidugi arenevad laste vokaalsed võimed koos hormonaalsete ja füsioloogiliste muutustega ning seega on nooremate puhul ühe etenduse põhjal raske midagi arvata – nad on lihtsalt nunnud! Laulnud on paljud neist pisikesest peale, aga rolliloomine on siiski midagi muud – ka Eesti hõivatuid ooperilavastajaid Liis Kolle ei tööta

just sageli lastega. Siiski oli näha, missuguse püüdlikkusega olid sisse harjutatud sünkroonsed liikumised, ja ebakindluse all lavategevus kindlasti ei kannatanud.

Kolle näis olevat valinud traditsioonilise lähenemisiivi, oli jälginud küllaltki kiivalt autorite märkusi, ja see võimaldas lool sujuvalt lahti rulluda. Ka kunstnik Hannabel Saareli valikus polnud märgata liigset otsingulisust ega üllatust, aga sellega ei lõhkunud ta ka hea maitse piire. Päästetud ja puhtaks pestud väike korstnapühkija mähkimine valgesse kampsunisse ja pehmetesse sussidesse mõjus leidliku kujundina – nõrgisest koldest valge vati sisse.

Potentsiaali on kindlasti enamikul lauljatel, kellest jäid eredamalt meelde särava pearegistriga Mirell Jakobson, siiras ja ehe Melissa Purason ja karismaatiline Jakob Tomson. Karakterselt koomilise majasokuna naerutas publikut kulbiga relvastunud Merilin Taul, kuigi hääle omadusi silmas pidades ei olnud roll kaugeltki tema ampluaa. „Miss Bagott isegi kummardas, kulp rinnal – see oli nii naljakas. Aga kõige ägedam oli ikkagi Sam!“ kinnitas nelja-aastane Elle Mai.

Väikestel teatrikülastajatel oli siiski varuks ka üks kriitikanool: „Kahju, et vaheaega polnud. Oleks saanud kohvikusse minna!“

* 10 most played titles. – Operabase statistics. <https://www.operabase.com/statistics/en>